

טיפים ללומדי הדף-היומי
מיום א' כ"א מר-חשון עד יום א' כ"ט מר-חשון תש"ע
על פי הספר: "שיעורים בהגדות חז"ל"
של הרב חנוך גבהרד
מסכת בבא-בתרא מדף ע"ט עד דף פ"ו
קובץ מספר 022

אחר זמן מרובה, לא ולא! העונשים אמנם אינם באים תכף ומיד סמוך לחטא.

לא קופץ נחש ארסי מתוך אוכל לא כשר. אבל לא יארכו לו ימי שלוות החוטאים והנאת העבריינים הינה קצרת-מועד. חיש מהר תבוא אש חזקה שאינה צריכה ניפוח.

העבירות הן חומר בעירה עוצמתי, אין צורך להתאמץ כדי להבעיר בהן אש יוקדת ומרובת להבות. מפני שמטבען הן מתלקחות על נקלה, הן עצמן נאחזות כאש בלב.

כאשר אש נאחזת בחומרי בערה נכונים, היא בוערת במיטבה מבלי צורך בניפוח, ומבלי להשאיר חומרים שלא התכלו.

האישים השונים אשר יוצתו ברשע, לא יבואו לו מאיזשהו אוצר עונשים עלום, אלא הם העונשים שהוא הביא על עצמו בטיפשותו ובמו-ידי. הוא עצמו יהיה זה אשר יכלה את כל אשלותיו וישרף עד תום את דמיונות ההבל שרדף אחריהם.

מסכת בבא בתרא דף עט/א
"עד מידבא"

המתואר לעיל היה במלחמה שמשה רבינו תיאר כאן. אשר בה התחברו המואבים לאנשי חשבון ואבדו יחד איתם.

מהר מאד גילו המואבים את גודל הטעות שלהם, ואת הגיהנם הנורא שהם חפרו לעצמם, מבלי שיספיקו אפילו להנות ממנעמי העיר 'חשבון', שהם כל כך הזדרזו להפוך לתושביה, וזה מה שסילק מהם את ההגנה של "אל תצר את מואב" (דברים ב/ט).

חוק זה המשיך, ממשיך וימשיך להיות לאורך כל הדורות

"עד מידבא!" כלומר: עד שתדאיב את נשמתם, ובדרך הקשה יבינו הרשעים כמה גדולה היתה הטעות שלהם, כי התוצאות הרעות תהיינה שקופות וברורות, שהן באות באופן ישיר מהמעשים, כנאמר: "חטאים תכדף רעה"

(משלי יג/כא). כלומר: הרעה שלהם עצמם היא זו שרודפת אותם.

מסכת בבא בתרא דף עט/א
"עד דעביד מאי דבעי"

העונש על הרשעים יגיע להם בדייקנות בהתאם לחטאים.

הדגשה זו מלמדת שגם כאשר מעשי הרשעים היו בצניעה והיחבא, וממילא עונשיהם החמורים עלולים להתפרש כחילול ה', שהקב"ה מפקיר את

מסכת בבא בתרא דף עט/א
"ונשים עד נפח"

במלחמה המהוללת שבני ישראל פגשו עוד בטרם כניסתם לארץ ישראל, נאמר: "ונשים עד נפח" (במדבר כא/ל). כלומר: עשינו אותה שממה עד מקום שנקרא "נופח".

תאור זה אינו יכול להתבאר כפשוטו, כי "נופח" לא היה הגבול, שהרי מיד בהמשך מתאר הפסוק את המשך השממה שאחרי 'נופח', על כן זקוקים אנו לביאור שהיה לחכמים במסורת, שזה המשך של הקטע הקודם, שאינו מדבר על מלחמה בעבר אלא בהווה, ולא המלחמה לאומית של כל העם, אלא על מלחמה פרטית של כל אחד ואחד, ומתאר את הנזק הכבד שעתיד להיות מנת חלקו של המבקש להתנער מהקריאה "בואו חשבון", ורוצה לחיות ללא דין ודיין.

בפסוק זה מפורטים עונשיו של הרודף אחר הנאות הרגע. כמו שלעיל התבארה טעותו ש"ההשקעה" כדי לחטוא אינה משתלמת, גם כאן מתבאר עיקרון זה, אלא שלעיל התבאר המחיר הכבד שעליו לשלם על הנאות קלות, וכאן יתבאר המאזן השלילי של אריכות זמן ההנאה ואריכות זמן העונש.

הרשע משתעשע באשליה שכדאי לו לחטוא שנים ארוכות, ואחר כך להענש זמן קצר, אבל זו טעות מרה! כי האמת היא בדיוק להיפך! הוא נהנה זמן קצר ומקבל סבל מתמשך, והוא דומה למי שבולע מסמרים המצופים בדבש, שהנאת רגע-קט תביא סבל ארוך ומתמשך.

הדוגמה המציאותית היא, המחלות הנובעות מהזנחת הבריאות. תחושת הנעימות הקצרה והמפוקפקת, שנוסכת המנה השניה והשלישית של אומצת הבשר, אינה שווה אחד חלק אלף מהסבל והכאבים של המחלות שהן מנת חלקו של המפריז באכילה.

זהו גם חלקו של המעשן, השואף את העשן המחניק והמצחין, לא כדי להינות, כדי שלא להרגיש את החסר, כלומר: כדי שתהיה לו את ההרגשה הטבעית והרגילה של אלה שאינם מעשנים. הנאות הצטמצמה באותן שלוש ארבע סיגריות ראשונות שקיבל מחבריו בגיל חמש-עשרה, ואת גודל הסבל אין צורך לתאר כאן, זאת יכול כל מעשן לנדב בשפע.

מסכת בבא בתרא דף עט/א
"עד נפח"

עוד טעות מסלקים מלב המשתעשע לחיות בלי חשבון, שלא יחשוב שהוא נהנה עכשיו ועתיד להענש

אינו עתיד לעשות דברים חיוביים רבי-משמעות כמו זה שנותר בבית המדרש (ראה סוכה נב/א: "הגדול מחברו יצרו גדול ממנו").

מסכת בבא בתרא דף עט/א "מהאש יצאו והאש תאכלם"

זהו כח האש בבניה ובהרס. מעין מה שאנו אומרים בתפילה של תשעה באב: "כִּי אֵתָה ה' בָּאֵשׁ הַצִּתָּהּ, וּבָאֵשׁ אֵתָה עֲתִיד לִבְנוֹתָהּ". בנייה של אש היא הרבה יותר עוצמתית ורבת הוד מכל בנייה אחרת שנעלה על הדעת.

גודל החורבן שמביא לומד התורה על עצמו כאשר פורש ממנה, הוא בדיוק כגודל המעלה שיכול להגיע אליה, זה שממשיך בבית המדרש, וממילא ברור שהמפקח שנים אחדות על-יד מיחס הקפה של בית המדרש, אינו אמור להפסיד מאומה כשיעזב את כתליו, אבל זה שנחשף לאור התורה ואיפשר לקדושתה לכבוש את ליבו, אם יתפתה לעזוב את בית המדרש, כולנו נגלה לאיזה אסון כבד הוא נקלע, שנאמר בדברי ה' אל הנביא על סיבת חרבן ירושלים: "ונתתי את פני בהם, מהאש [העצומה של התורה] יצאו, והאש [הזו בעצמה] תאכלם" בעצמתה (יחזקאל טו/ז). כפי שאומר הנביא בשם ה': "הלוא כה דברי כאש, נאום ה', וכפטיש יפוצץ סלע" (ירמיהו כג/כט). האש שתאכל את הפורשים, אינה האש הפשוטה שאוכלת ענפים וגזעים במדורת ל"ג-בעומר, כפי שהאש של התורה אינה אש פשוטה. ההגדרה של 'אש' אינה מצטמצמת רק אל הלשונית העדינה המרצדת באצילות מעל נר-השבת, ואף לא הלהבה המרשימה המתפרצת ממדורת ענק, אם כי אלה נחשבים בהחלט כאש, אבל עיקר הגדרתה של האש נמצאת באנרגיה הבלתי מוגבלת האצורה בה - "יסוד האש" בלשון הקדמונים "אש שאינה צריכה ניפוח" (עץ-יוסף). ככל שניתן להרחיב יותר את כלי הקיבול, להוסיף עוד חומרי בעירה, לנפוח יותר חמצן, כן אפשר להסיק אש יותר לוהטת ויותר רבת-עוצמה. גם השמש עצמה אינה אלא כדור ענק של אש, ואפילו חופן קש עשוי להוציא אש מדהימה, בניפוח מבוקר וארובה מתאימה. ממילא מובן שאין דבר יותר מתאים להמשיל בו את התורה מאשר אש, מפני שגם היא רבת עוצמה מאד, ואפשר להוסיף בה עוד ועוד בהתאם ל"ניפוח" ולתנאי ה"כיבשן". כלשונו של הרמח"ל: "בדקדוק גדול נמשלה התורה לאש ובהשוואה מדוקדקת" (דרך עץ חיים).

הפורש מהתורה נמצא בתוך כח הרסני רב עצמה, שרק את האש אפשר להמשיל אליו.

לומד התורה שרוי בתוך המרכז האמיתי של כל הבריאה, קובע מהלכים שיהיו נכונים, לא רק בבית המדרש, אלא כל העולם אמור לפעול על פיהם, וכשיוציא כזו עוצמה אל מחוץ לבית המדרש, יהיה בה כח הרסני הרבה יותר משמעותי וחמור, ממה שמסגלים להזיק אלה שמעולם לא קיבלו כלים נפשיים של לומדי התורה.

עבדיו, כי המון יחשוב אותם לצדיקים ויתפלא מדוע זה "צדיק ורע לו"?

בכל זאת יעדיף הקב"ה את תקון נשמתם של הסוררים, על פני כל חישוב אחר.

כמו כן כאשר יבוא עת נקם ושילם לרשעים שהציקו לעם ישראל לאורך כל הדורות (דברים לב/מא), אם הנקמה היתה באה סמוך ונראה לעשיית הרשע, היו כל הרואים מצדיקים את העונש, אבל מאחר והקב"ה ארך אפיים, וממתין לתשלום העונש לכשיגיע זמנו, אריכות הזמן מאז העבירה עד העונש, משכיחה מהבריות את גודל האכזריות של הרשעים, וכשיראו את הנקמה, זה כבר לא יצטייר כל כך יפה בעיניהם. מבטיח הקב"ה שבכל אופן צריכה הנקמה לבוא במינון המדויק שלה.

מסכת בבא בתרא דף עט/א הפורש מהתורה אש אוכלתו.

אמרו חז"ל: "הפוסק מדברי תורה מאכילים אותו גחלי רתמים" (חגיגה יב/ב). לא מגיעה קבוצת שוטרים לפתוח את פיו בכוח, ולשפוך פנימה מחתה מלאה גחלי אש לוחשים, איש לא יגע בו לרעה! הדברים הבטלים שהוא מבטא בפיו באמצע הלימוד, הם הגחלים הלוהטים השורפים את פיו, והוא מאכיל את עצמו בגחלי-אש.

זה נאמר על מי שלומד תורה ופוסק לרגע, אצלו נגמרת הטעות בכיות בלשון, בשפתים בפה ובחך.

אבל הפורש לגמרי מהתורה, הוא אינו נחשב כמכניס גחלים לתוך פיו, אלא כמכניס את עצמו אל תוך קלחת גחלים ומדורה בוערת. שהרי כל הפורש מדברי תורה, אחר שזכה להגיע בה לדרגה של תלמיד חכם, הוא כבר אינו יכול לחזור להיות איש אדמה כפרי פשוט, כמו חבריו שלא הצטרפו אליו אל בית המדרש.

בית המדרש חשף אותו לרמת סיכון מאד גבוהה, בהתאם לרמה הרוחנית הגבוהה שהתורה מסוגלת היתה לרומם אותו, על כן אש אוכלתו, לא אש של כוויות ועונש, אלא "יסוד האש"! (עץ יוסף).

אש התורה שהוא הצית בלבו במו ידיו, תמשיך לבעור בקירבו, מבלי שיהיה לו את כח התורה, לשפר, לנתב ולווסת את הכח הזה, שיסיט את הלב ואת המחשבה מהכיוונים השליליים.

זה שמעולם לא למד תורה, אינו חשוף לכאלה גירוים והוא אינו מכיר כאלה יצרים, רצונות, תשוקות ומאוויים, שרק התורה מסוגלת לייצר ורק היא מסוגלת לבלום, כפי שאמרו חז"ל, שישראל קבלו את התורה מפני שהם האומה העזה ביותר, וללא התורה, איש לא יכול לעמוד בפניהם (ביצה כה/ב).

מי שמעולם לא זכה שאש התורה תעצב את נפשו ותחמם את ליבו, הוא נותר איש פשוט כל ימיו, היצרים שלו רפויים וממילא הוא אינו זקוק למעצורים חזקים, ולכן הוא אינו עתיד להינזק באותו אופן חמור של הפורש מהתורה, כפי שהוא

כאשר המקרא מדבר על 'רפאים', אין הכוונה על רפיון של המוות, אלא על נפש רפויה של חוסר חינניות, ורדידות אנושית; לא יצירה ולא מעש, אלא אפסיות ואדישות, כשאין בלב מאומה מלבד ריגושים והנאות. אותם יצרים שהחוטא לא הצליח לכופף, יכופפו את החוטא באופן מוחלט, שיבוא לידי ביטוי בכל דרך אפשרית, החל במחלות הנפש של הרודפים אחר זימה, מחלות הגולשות אל הגוף, כי הרהורי-השוא גורמים לשוקע בהם מתיחות נפשית, אכזבות, תיסכולים, צער ומחשבות אובדניות, השוחקות את החינניות ואת שמחת החיים.

לא די בכל זה, אלא שהרהורי הזימה פוגעים ביכולת החשיבה ובהגיון, מפאת בילבולי הדימיון והתנתקות מהמציאות.

גם בזאת עדיין לא די, אלא יתרה מכך, חטא זה גורם גם לחולשה פיזית, ובגלל שנשמתם נגופה במלחמת היצר, הופך גם הגוף להיות נגוף, כפי שכתב הרמב"ם על רודפי התאוה: "שכבת זרע היא כח הגוף וחייו, ומאור העינים, וכל שתצא ביותר; הגוף כלה וכחו וחייו אובדים - - - כל השטוף בבעילה, זיקנה קופצת עליו, וכחו תשש, ועיניו כהות, וריח-רע נודף מפיו ומשחיו, ושער ראשו וגבות עיניו וריסי עיניו נושרות, ושער זקנו ושחיו ושער רגליו רבה, שניו נופלות, והרבה כאבים חוץ מאלו באים אליו. אמרו חכמי הרופאים, אחד מאלף מת בשאר חלאים, והאלף מרב תשמיש (דעות ד/ט).

עם ידיעה זו נשוב אל המרפה עצמו מדברי תורה, כלומר: אפילו בשעה שיושב ליד ספר קודש, הרי שענינו נעצמות ברפיון, או שיושב בשעור תורה אך מפליג בדמיונותיו לעבר מחוזות שונים לחלוטין. רואה איזשהו מאמר תורני, ומתעצל לקרוא אותו עד תום. אינו מתאמץ להבין, אינו משחזר, אינו מסכם ואינו חוזר. עליו נאמר שהוא "נופל בגיהנם". אין צורך להוביל אותו לשם, מפני שהוא בעצמו מזדרז שמה, וללא הרף הוא נופל בגיהנם פעם אחר פעם. נתפס לרגע בתורה, מתרומם קמעה, ושוב נופל בגיהנם בלשון הווה, ללא הרף. זה אינו עונש אלא תוצאה טבעית ומתבקשת מאליה, מהסיבה המבוארת בקטע הקודם, שהתורה מעניקה הרבה כוחות נפש, והעוזב אותה נותר עם הכוחות שהתורה נתנה לו בעבר, ובלי הכוחות שהיא אמורה לתת לו בהווה כדי לעצור.

אצל המתרפה מהתורה בולטת תופעה זו, יותר מאשר אצל העוזב אותה לגמרי, כי התורה היא המציאות האמיתית והמוחלטת, כפי שהמקרא מגדיר זאת כאן: 'דרך השכל', הגיהנם הוא הקוטב המנוגד בקיצוניותו השלילית המוחלטת מהתורה (מהר"ל).

המון העם הנמצאים בתווך, האחד קרוב קצת יותר אל הצד החיובי והשני קרוב קצת יותר אל הצד השלילי, אבל באופן כללי, נמצאים כולם אי-שם באמצע. לא כן המתנדנד, הוא נמצא ללא הרף

כאשר תלמיד חכם יפנה עורף לבית המדרש, הוא יהפוך להיות יותר רע ממה שהיה בטרם השכיל בתורה, דווקא בגלל שלימודו היה כבר ברמה גבוהה, והוא כבר מוכתר במעלות נפשיות נכבדות. האמת ברורה לו, ובכל אופן הוא ממשיך להתנהג באופן שאינו הולם את ידיעותיו ואת יכולתו הרוחנית, וככל שילמד יותר תורה, הוא יותר יעביר אותה אל הרע (תוס' סוטה כב/ב: "שלא לשמה"). אם התלמיד הזה ישכיל בחכמתה של התורה הקדושה והמרוממת, הרי שכל האצילות של התורה והרוחניות המרוממת שבה, תגרום לעולם הטומאה לעליית מדרגה, ותביא לכך שאם עד כה היו בין החוטאים רק אנשים מגושמים ורפי-שכל, הנה הגיע אותו בן-ישיבה, והפך את עולם החוטאים, לעולם אצילי, מלא אהבה וחסד, מלא רעיונות של גאולה משיחית, והפיכת האדם הגשמי לבן-אלהים, כדוגמת התלמיד שאינו הגון שלמד תורה בבית מדרשו של רבי יהושע בן פרחיה, ומשם יצא להמציא דת חדשה, שבעיני כל הנבערים עובדי האלילים, הפכה לבשורה חדשה שהעלתה את רמת האלילות שגם מלומדים ומדענים נסחפו אחריה.

מסכת בבא בתרא דף ע"ט א

"המתרפה מדברי תורה נופל בגיהנם".

בקטע הקודם למדנו על גודל הנוק של מי שהיה בבית המדרש ופרש ממנו לגמרי, כאן נראה שגורל דומה ממתין גם למי פורש מקיום מצוות התורה, חוטא ונואף.

הוא הופך להיות יותר מדי חלש, מכדי להתמודד עם קשיים של אדם גדול, שרוח התורה מפעפעת בקרבו, על כן "נופל" בגיהנם, כלומר: הרעות אינן רודפות אחריו, איש אינו מעניש אותו להשליכו השאולה, הוא עושה זאת לבד טוב מאד! בעצמו הוא עתיד למעוד פעם אחר פעם, וליפול בכל בור אפשרי ומכשול מזדמן, לפעמים בשגגה, לפעמים במזיד ולפעמים בהתלהבות. שנאמר: "אדם תועה מ[התורה שהיא] דרך השכל, בקהל רפאים [=רפויים דהיינו מתים, איתם הוא] ינוח" (משלי כא/טז).

אם היה נאמר שהוא ימות, ברור כיצד הוא שווה ברפיון ובשלווה פסטורלית עם כל המתים בבית הקברות, אבל מאחר שהוא ממשיך לחיות, אין מנוס מלחפש ביאור ברור להגדרה 'רפאים', ועל כן אמרו החכמים: אין 'רפאים' אלא גיהנם, שנאמר: "ולא ידע [הנואף] כי רפאים שם, בעמקי שאול [נמצאים כל] קרואיה" של האשה הבלתי צנועה (משלי ט"ח).

ה'רפאים' של סביבת הנואף, הנם רפויים ולא מתים, כי המת אינו נואף, אבל מערכת חייו של הנואף רפויה בכל השטחים והמובנים, כשכל עקרונותיו בנויים סביב הנאות, וכשהנואפים לוחמים למען "שלום ואהבה", זה אינו נובע ממניע אידיאולוגי, אלא מראייה עכשווית מצומצמת, מעצלנות המחשבה, וחוסר דאגה לעתיד.

להודות לקב"ה ולומר: "הבאתי את ראשית פרי האדמה אשר נתתה ליי" (דברים כו/ו). אבל מי שאין לו אדמה ורק קנה או קיבל פירות מחברו, אינו זכאי להימנות עם מביאי הביכורים, ובודאי שלא לקרוא את הפרשה שצריכים לומר באזני הכהן ולהכריז את התודה בקול רם (רש"י דברים כו/ה).

אמנם כל אחד יכול בכל שעה לפתוח ספר תורה ולקרוא פסוקים אחדים כאוות נפשו, וגם פרשת ביכורים היא חלק מפסוקי התורה, ואם מביא הבכורים שבאמת אינו צריך לקרוא, פותח חומש וקורא קריאת שמע זה בסדר, וכשהוא קורא ברכת כהנים, או את שירת האזינו, זה גם בסדר, מה יכול להיות רע אם יקרא את פרשת הבכורים?

לא רק אנחנו לא מבינים, אלא אפילו המביא בעצמו לא יבין זאת רק אחר שיהיה לו שדה, הוא יראה את חניטת הגפן הצומח בכניסה לביתו, ילווה את האשכול מאז שהוא הגיח והחל להשתזף בשמש ולהתעגל באויר. כשהוא יתקשר אל הפרי הזה, באופן שחז"ל מגדירים: "רוצה אדם בקב שלו מתשעה קבין של חברו" (ב"מ לח/א). ההתרגשות שתאחו בו כאשר את האשכול הזה הוא יעביר לידי הכהן, תוציא מעומק ליבו הודיה עמוקה "על האדמה אשר נתת ליי", שהתורה הגדירה אותה "וענית ואמרת", וביארו חז"ל: "בקול רם".

המכריז את ההודיה הזו בקול רם אינו עושה כן בגלל שכך כתוב, אלא באופן הכי ספונטני הוא מכריז זאת בכל כח גרונו.

כמה עלוב לראות בחנייה אשר בקצה רחבה, איזושהו "מגהץ אמריקאן-אקספרס" במכוננית שרד, מצווה את הכהן לפתוח את הבאגאז' ולהוציא את אחד הארגזים, שהטעינו לו בכניסה לרחבה, והוא עצמו אינו יודע מה זה מכיל, מדפדף בפאלאם לאיזושהו נוסח מעורפל, ומזדרז לאומרו חיש-מהר, כשלידו עומד בעל שדה, ואשכול הענבים אשר בידיו נשטף בדמעות רותחות של התרגשות.

מסכת בבא בתרא דף פד/א שחמתית ונמצאת לבנה.

'שחומה' = בעלת גון חום הנוטה לאדום. על הכבשים החומות של יעקב אומר התרגום: 'שחום' (בראשית ל/לב). החיטה שנצברה זמן ממושך בשמש היוקדת הפכה לכהה, כגון שגדלה בקידמת המדבר, אם נדברו על כזו חיטה ונמצאת חיטה חיוורת ולבנה, הגדלה במקומות קרירים, מוצלים ולחים, כגון במדרונות הצפוניים של הרי הגליל, או להפך; סיכמו על חיטה לבנה ונמצאת שהיא שחמתית, שניהם יכולים לחזור בהם, כי זה אינו דומה לסיכום על דבר טוב והתגלה שהוא אינו טוב, כגון: שסכמו על יין ונמצא חומץ, שאז רק המפסיד יכול להתחרט. בשני סוגי החיטה יכולים שניהם להתחרט, כי יש מעלות בחיטה שחמתית, שהיא קשה ודחוסה, ואפשר לעשות ממנה יותר הרבה קמח, ויש מעלה

במצבים של "עליה לצורך ירידה", הירידות שלו נעשות בעוצמה.

בכל פעם שהוא משתחרר מהתורה, הרי שהוא מוטח בכוח רב עד הקצה המנוגד, ושוב שואב קצת כח מהתורה, ועוד פעם מנצל אותו להתלהבויות שליליות, עד שהוא נחבט בגיהנם.

מסכת בבא בתרא דף פ/ב

אדם קונה/לא-קונה דבר שלא בא לעולם.

כל מערכת השכר שאנו מצפים לה, נחשבת כ"דבר שלא בא לעולם", מפני שהיא עשויה מאיכות שאין לנו אפילו מושג כיצד לתאר אותה, ואפילו החכמים והנביאים אינם יכולים להשיג אותה, אלא "עין לא ראתה אלהים זולתך" (ישעיהו סד/ג). היא בנויה בהתאמה לנשמה ולשאיפותיה (הקדמת המסילת ישירים).

זה קשור לכלל: "שכר מצווה בהאי עלמא ליכא" (קידושין לט/ב). כלומר: לא יכול להיות!

אי-אפשר לשלם אפילו מיפרעה ו"על החשבון", אפילו להבטחה בכזה מקרה אין תוקף של קניין, ועל כן אומרים חז"ל: "נאמן הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר פועלתך" (אבות ב/ד). כי זה פועל על נאמנות, ולכן המצפים לישועה זכאים לשכר זה (שבת לא/א).

אין עליו מסמכים ולא קבלות. המאמינים בנאמנות זכאים לראותה במו עיניהם, ועל כך משבחים אנו את הקב"ה "ונאמן אתה להחיות מתים", כלומר: לא מכח איזושהו שטר-חוב, אלא מכח הנאמנות.

מסכת בבא בתרא דף פ/ב

מכר בור לא מכר מימיו.

כאשר היה דין-ודברים בין אברהם אבינו לבין אבימלך על המים שעבדי אבימלך גזלו, נערכה שם ברית, אברהם אבינו הציב שבע כבשות, היתה שבועה והמקום נקרא "באר שבע", על שם מה? על שם השבועה, ולא על שם שבע הכבשות! מדוע?

כי הכבש יכולה להחשב כתשלום על המים, ועל זה הרי אין קניין ומקח, אבל שבועה אסור להפר גם היכן שצדדי המקח וממכר אינם ברורים.

אברהם אבינו ביקש להוכיח נאמנות מוחלטת ולכן הדגיש שאת העיסקא הוא עושה כדת ודין, ומנציח את החוזה על ברכים איתנות של השבועה ולא על כרעיים רעועות של קניין מפוקפק.

מסכת בבא בתרא דף פא/א

הקונה שני אילנות מביא ואינו קורא.

את המצוה להביא ביכורים, יכול לקיים רק מי שהפירות שהוא מבקש להביא ירושלמה, צמחו על הקרקע שלו, הוא עצמו קטף אותם והביאם לבית המקדש, אז זכאי הוא להניח את טנא הפירות בידיו של הכהן, להתברך ממנו, לקרוא את ברכת השבח,

לפני דפים אחדים ראינו שרבי יוחנן כעס על תלמיד שהאמין למראה עיניו יותר מאשר לדרשות היוצאות מתוך פסוקי התורה הקדושה (ב"ב עה/א). עכשיו אנו כבר מבינים שאכן ישנה סיבה טובה לכעוס עליו.

מסכת בבא בתרא דף פד/א סמקא צפרא ופניא.

הסיבה שהשמים אדמים, כי השמש חולפת על פתחה של גיהנם, כאשר עתה מתחיל זמן שלטונו של הלילה ושל המזיקים - "בו תרמש כל חייתו יער" (תהילים קד/כ). מהאש היוקדת שם מקבלת השמש את הגוון האדום, וצובעת בו את כל האופק, להראות לבריות ולהזהירם. בבוקר אדומה השמש, כי היא עוברת ליד השושנים האדומות של גן-עדן, ומשם היא מקרינה לכל העולם כולו - "לבוקר רינה", עידוד להתחיל את היום החדש בשמחה.

יש האומרים להיפך! הבוקר אדום מהגיהנם מאחר והוא ספוג בשלטון של לילה שלם. הערב אדום מפרי גן-עדן כסיכום של יום פעילות מבורך.

החכמים אינם מתוכחים בנושא טכני - מי צובע בבוקר ומי צובע בערב, אלא הם מציעים שתי זוויות ראייה אנושית של עידוד ודירבון.

אצל חלק מבני האדם תבוא תוצאה מבורכת כאשר מציעים תחילה את ה"סור מרע", ומבארים את גודל ההפסד של ההולכים בדרך הרע, ואחר כך מעודדים אותם ב"עשה טוב", וברווחים הגדולים של ההולכים בדרך הישרה, להם נכון בוקר אדום מאש הגיהנם וערב טובל בגן-שושנים.

ישנם בני אדם בעלי תכונה נפשית הפוכה, שאיננו גורמים להם למעצורים והפחד משתק אותם לגמרי, איתם יש להתחיל ב"ימין מקרבת", ורק אחר שהם כבר מתחילים לצעוד בדרך הנכונה, צריך להראות להם את השלילי שבסטיות מהדרך.

להם מראים בוקר זורח בארגמן של יופי, ורק לקראת ערב צריך לפתוח בפניהם אשנב אל להבות אש הגיהנם.

בחטיטה הלבנה, שהקמח שלה יותר צח, והלחם יותר יפה.

כיום גדילה החיטה הלבנה במרחבי קליפורניה ואוקראינה, והצהובה בנגב, ומחירה של חיטה צהובה הרבה יותר גבוה ממחיר החיטה הלבנה, לא בגלל כמות הקמח, אלא בגלל האיכות והצבע.

זה אינו קשור רק לסוגי החיטה, אלא לכל מערכות החיים.

מורה יכול להתלבט אם להתייחס למעט הטובים על חשבון הרוב הממוצע, או אל הממוצעים על חשבון מעט הטובים.

הנה אנו רואים כאן שהויכוח אם להעדיף איכות או כמות, לא התחיל היום, ואם שניהם יכולים להתחרט, משמע שלא ניתן לקבוע מסמרים בנידון, וזה נושא שימשיך להתנדנד בגבול הדמדומים.

מסכת בבא בתרא דף פד/א מראהו עמוק מן העור.

אם השמש לא היתה אדומה, כיצד יכלה היא לצבוע באדום את הרקיע? וזה שאין אנו רואים זאת במשך כל היום, השמים נראים שקופים ותכולים, כי מאור העינים שלנו אינו חזק די הצורך, כדי לקלוט את הצבע האדום מתוך האור הבהק והמסנוור של השמש.

על הגוון של נגע לבן על רקע העור הכהה נאמר בתורה: "ומראהו עמוק מן העור" (ויקרא יג/ג). כמראה חמה עמוקה מן הצל, שבעין נראה הגוון הכהה בולט מעל הגוון הבהיר, כמו אותיות שחורות על גבי נייר לבן, שהן נראות כאילו בולטות מעל הנייר, כפי שפירש רש"י: "כל מראה לבן עמוק הוא" (ויקרא שם). ציירים מנצלים תכונה זו להעניק תחושה של עומק, מפני שמאד בקלות ניתן לשקר את העין, וישנם הרבה מאד תמונות ומערכות של פעלולים של תעתועי-עין, העושים מהראיה האנושית לעג וקלס ממש.

את זה יודעים כולם, ובכל זאת ממשיכים להכריז על דברים רבים: "ראיתי בעינים שלי".

האם העומד בין שני פסי רכבת ישרים, אינו רואה בעינים שלו שהם מתחברים הרבה לפני האופק?

אתגלו:

gebhard@bezeqint.net

אתגל מ"י 'עיות את'בה אכס:

ETGAR11@neto.bezeqint.net

נושאים אלה על פי סדרת הדף היומי

נלקחו מתוך סדרת הספרים:

"שיעורים בהגדות חז"ל"

על פי סדר הספר "עין-יעקב"

תשעה-עשר חלקים.

אפשר להשיג אצל:

משפחת גבהרד

רח' משך-חכמה 35

מודעין עילית. מיקוד 71919

טלפון: 08-9744666

מבצע על כל הסדרה: משלוח עד הבית!

"המשלוח עלינו"

לזיכוי הרבים מצוה להפיץ דף זה,

כהקדמה לשבוע של הדף היומי העולמי

